

Коляденко Н.В.,Інститут підготовки кадрів Державної служби
занятості України, м. Київ, Україна**ПРИНЦИПИ БІОЕТИКИ ЯК МОРАЛЬНО-ПРАВОВА ОСНОВА
РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ**

Тези виступу на Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Концептуальні засади розвитку охороноздоровчого права та законодавства України про охорону здоров'я», м. Київ, Академія адвокатури України, 14 березня 2013 року

Потреба реформування вітчизняної системи охорони здоров'я постала одразу після проголошення незалежності України. Радянська система М.О. Семашка, попри всі її досягнення, не відповідала новим економічним умовам і не встигала за бурхливим розвитком новітніх технологій. Серед пріоритетів розвитку медичної галузі були визначені: оновлення системи управління охороною здоров'я на засадах ринкової економіки та впровадження сучасних управлінських технологій; розвиток профілактичного напрямку та пропаганда здорового способу життя; впровадження нових форм медико-соціальних та економічних відносин, таких як сімейна медицина і медичне страхування; організація раціональної системи медикаментозного та матеріально-технічного забезпечення. Всі ці напрямки потребували підготовки відповідних фахівців, тому за останні 20 років суттєвих змін зазнала, насамперед, медична освіта, переорієнтована на підготовку сімейних лікарів. Виникла і когорта професійних управлінців – менеджерів охорони здоров'я, впроваджене навчання з економіки медицини. Однак процес реформування виявився досить тривалим, і врешті склалася ситуація, коли стара система вже не працює, а нова досі не сформована належним чином. Це не могло не позначитися, разом із іншими (екологічним, демографічним, економічним тощо) чинниками на погіршенні стану здоров'я населення. В прийнятій 31 жовтня 2011 р. Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» зазначається, що реформи в галузі охорони здоров'я досі мали непослідовний, переважно фрагментарний характер, в цілому не змінюючи застарілу з часів планової економіки систему надання медичної допомоги, що не дало можливості адаптувати її до ринкових відносин в національній економіці [3]. Серед пріоритетних заходів щодо розвитку галузі охорони здоров'я, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я населення, є створення сприятливого для здоров'я середовища, впровадження результатів інноваційних наукових розробок, а також оптимізація організації

системи надання медичної допомоги, запровадження солідарного принципу фінансування [3]. Ці положення, спрямовані на забезпечення якості і доступності медичної допомоги, відповідають основним тенденціям модернізації національних систем охорони здоров'я, розвитку медичної галузі в світі, що є певним віддзеркаленням глобалізаційних процесів. Однак поза увагою, на жаль, залишився інший, не менш важливий аспект – морально-правові основи професійної діяльності медичних працівників, окреслені у Міжнародному кодексі медичної етики, а саме: повага до прав пацієнтів, лікарів, іншого медичного персоналу; дотримання конфіденційності по відношенню до пацієнта, збереження лікарської таємниці; пріоритет інтересів пацієнта; обов'язок оберігати людське життя; обережне ставлення до інновацій; надання невідкладної допомоги [1]. Міжнародний кодекс медичної етики базується на дотриманні принципів Женевської декларації, що потребує від лікаря: присвятити своє життя служінню на благо людині; з повагою і вдячністю ставитися до вчителів; добросовісно і достойно виконувати свій професійний обов'язок незважаючи на будь-які обставини; турбуватися, насамперед, про здоров'я пацієнтів; зберігати лікарську таємницю; стверджувати чесні та благородні традиції професії лікаря; ставитися до колег як до братів і сестер; стверджувати людське життя від самого його початку як найвищу цінність [2]. Нехтування основами біоетики та деонтології у базових нормативних документах зводить весь процес реформування медичної галузі в Україні до суто економічних проблем, надаючи фінансовій стороні питання першочергового значення. Такий перенос акценту з морального на матеріальний аспект змінює ідеологічну сутність медичної допомоги, порушує принципи партнерських взаємовідносин лікаря і пацієнта, коли мотивацією лікаря стає не самовіддане служіння пацієнту, а спокуса збагачення за його рахунок. Отже, врахування принципів біоетики має бути наріжним каменем реформування вітчизняної системи охорони здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баєва О.В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я : навч. посібник. – К., 2008. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1781040937372/meditsina/menedzhment_u_galuzi_ohoroni_zdorovya_-_bayeva_ov
2. Женевская декларация, принятая 2-й Генеральной ассамблеей ВМА, Женева, Швейцария, сентябрь 1948 г. / Права человека и профессиональная ответственность врача в документах международных организаций. – К., 1999. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>
3. Концепція Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір», схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1164-р від 31.10.2011 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>